

ET

ET

ET

EUROOPA KOMISJON

Brüssel 11.4.2011
KOM(2011) 175 lõplik

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

**Euroopa vahistamismäärust ja liikmesriikidevahelist üleandmiskorda käsitleva nõukogu
13. juuni 2002. aasta raamotsuse rakendamise kohta**

{SEK(2011) 430 lõplik}

SISUKORD

1.	SISSEJUHATUS.....	3
2.	TAUST.....	4
3.	ÕIGUSNORMIDE MUUDATUSED LIIKMESRIIKIDES PÄRAST 1. APRILLI 2007.....	5
4.	EUROOPA VAHISTAMISMÄÄRUS JA KAHTLUSTATAVATE VÕI SÜÜDISTATAVATE MENETLUSÕIGUSTE SUURENDAMINE KRIMINAALMENETLUSTES	5
5.	PROPORTSIONAALSUSKÜSIMUS.....	7
6.	EES OOTAV TÖÖ	8
	I LISA — Statistilised andmed Euroopa vahistamismääruse kohta	11

1. SISSEJUHATUS

Rohkem kui seitse aastat on möödunud sellest, kui 1. jaanuaril 2004 jõustus 13. juuni 2002. aasta raamotsus Euroopa vahistamismääruse (edaspidi „EVM”) ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta¹ (edaspidi „nõukogu raamotsus”). Kogutud statistika (vt I lisa) kohaselt väljastati 2005. kuni 2009. aastani² 54 689 EVMi ja täideti 11 630 EVMi. Kõnealusel ajavahemikul nõustus 51–62 % tagaotsitavatest isikutest enda üleandmisega keskmiselt 14–17 päeva jooksul. Mittenõustunute puhul oli keskmine üleandmisaeg 48 päeva. See jätab väga soodsa mulje võrreldes näitajatega enne EVMi, mil tagaotsitavate üleandmine võttis keskmiselt aasta, ning see on aidanud kahtlemata kaasa inimeste vabale liikumisele ELis, pakkudes tõhusamat mehhanismi tagamaks, et kohtumõistmisest kõrvalehoidjad ei saaks kasutada avatud riigipiire enda huvides.

Sellegipoolest on viimased seitse aastat näidanud ka seda, et EVMi süsteem ei ole oma operatiivsele edule vaatamata kaugeltki täiuslik. Liikmesriigid, Euroopa ja liikmesriikide parlamendid, kodanikuühiskonna rühmad ja üksikkodanikud on väljendanud teatavaid kahtlusi seoses EVMi toimimise ja eriti selle mõjuga põhiõigustele. Puudusi on ka viisis, kuidas mõned liikmesriigid nõukogu raamotsust rakendavad.

Alates 2009. aasta detsembrist, seoses Lissaboni lepingu jõustumise ja põhiõiguste harta õiguslikult siduvaks muutumisega, on Lissaboni lepingu politsei- ja kohtukoostöö valdkonna õigusakte reguleerivad sätted muutnud konteksti, milles EVM toimib. Vastavalt aluslepingule hakkavad iga kord, kui muudetakse Lissaboni lepingu eelset õigusakti, nagu nõukogu raamotsus, muudetud õigusakti suhtes kehtima komisjoni õigus alustada rikkumismenetlust ja Euroopa Kohtu pädevus. Igal juhul hakkab see õigus kehtima pärast 1. detsembrist 2014, lepingus sätestatud üleminekuaja lõppu. Peale selle kehtivad nõukogu raamotsuse iga muutmise puhul Lissaboni lepinguga kehtestatud uued õigusaktide vastuvõtmise eeskirjad. Need eeskirjad sisaldavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu kaasotsustamist ning mõnede liikmesriikide mitteosalemise võimalust³.

Lissaboni lepingu üks olulisi mõjusid seisneb ka ELi põhiõiguste harta⁴ õiguslikult siduvaks⁵ muutmises. Peale selle liitub EL kui üksus Euroopa inimõiguste konventsiooniga⁶. Komisjon võttis hiljuti vastu strateegia ELi põhiõiguste harta rakendamiseks,⁷ mis näitab tema lähenemisviisi kõigile uutele ja olemasolevatele seadusandlikele ja mitte-seadusandlikele algatustele (kaasa arvatud EVM) ning liikmesriikide lähenemisviisi nõukogu raamotsuse rakendamisel või kohaldamisel.

¹ ELT L 190, 18.7.2002, lk 1.

² Nõukogu dokumendid 9005/5/06 COPEN 52, 11371/5/07 COPEN 106, 10330/2/08 COPEN 116, 9743/4/09 COPEN 87, 7551/7/10 COPEN 64.

³ Vastavalt Lissaboni lepingu protokollile 21 ja 22 ei osale Ühendkuningriik, Iirimaa ja Taani justiits- ja siseküsimuste valdkonna meetmetes. Ühendkuningriigil ja Iirimaal on võimalus meetmes osaleda.

⁴ EÜT C 364, 18.12.2000, lk 1.

⁵ Euroopa Liidu lepingu artikli 6 lõige 1.

⁶ Euroopa Liidu lepingu artikli 6 lõige 3.

⁷ KOM(2010) 573 (lõplik). 19.10.2010.

2. TAUST

Käesoleva kolmanda aruande ja sellele lisatud komisjoni talituste töödokumendi koostamisel on kasutatud mitmeid allikaid: vastavalt nõukogu raamotsuse artiklile 34 koostatud komisjoni 2006.⁸ ja 2007.⁹ aasta aruanded; Euroopa Liidu Nõukogu poolt läbiviidud vastastikuste hindamiste neljanda vooru lõpparuanne ja soovitused (edaspidi „nõukogu soovitused”)¹⁰, mille nõukogu 2010. aasta juunis¹¹ vastu võttis; ekspertide 5. novembri 2009. aasta kohtumise tulemused; liikmesriikide vastused komisjoni 30. juuni 2009. aasta ja 25. juuni 2010. aasta täiendava teabe taotlustele; vajaduse korral pretsedendiõigus. Liikmesriikidelt saadud teave erines sisult ja kvaliteedilt, mis raskendas igakülgse analüüsi ja kõiki liikmesriike hõlmava võrdluse koostamist¹².

Aruandele lisatud komisjoni talituste töödokument sisaldab suurt hulka teavet praeguste seisukohtade kohta EVMi suhtes. Sellest peaks olema abi nii praktikutele üldiselt kui ka liikmesriikidele vastastikuste hindamiste vooru järelemeetmete võtmisel 2011. aasta juuniks, nagu nõukogu on kokku leppinud¹³. Komisjoni talituste töödokumendi I osa sisaldab lühikest kirjeldavat analüüsi nende liikmesriikide kohta, kes on alates 2007. aasta aprillist muutnud õigusnorme. II osas antakse ülevaade liikmesriikide praegustest seisukohtadest nõukogu soovituste suhtes. III osas on esitatud mitme EVMi nõukogu raamotsust muutva või täiendava ELi õigusakti üksikasjad. IV ja V osa sisaldavad teatavat värsket teavet EVMi, Schengeni infosüsteemi ja Eurojusti kohta. VI osas on loetletud Euroopa Liidu Kohtu otsused, mis on seotud EVMi nõukogu raamotsusega. VII osas on esitatud nõukogu üksikuid liikmesriike käsitlevate hindamisaruannete viitenumbrid ja VIII osa sisaldab igat liikmesriiki käsitlevaid tabeleid, milles on esitatud järgmine teave:

- nõukogu liikmesriigikohastes hindamisaruannetes esitatud soovitused ja liikmesriikide vastused, kui neid on saadetud; üldine teave nõukogu raamotsuse kohaldamise kohta igas liikmesriigis, viitega nõukogu soovitustes tõstatatud probleemidele;
- Komisjoni 2007. aasta rakendamisaruanandes tehtud tähelepanekud ja liikmesriikide vastused, kui neid on saadetud.

IX osa sisaldab täiendavaid statistilisi andmeid graafiku kujul.

⁸ KOM(2005) 63 ja SEK(2005) 267, 23.2.2005, muudetud dokumentidega KOM(2006) 8 ja SEK(2006) 79, 24.1.2006.

⁹ KOM (2007) 407 ja SEK (2007) 979, 12.7.2007.

¹⁰ Nõukogu dokumendid 8302/4/09 COPEN 68, 7361/10 COPEN 59 ja 8465/2/10 COPEN 95.

¹¹ Nõukogu dokument 10630/1/10 PRESSE 161, lk 33.

¹² Komisjon sai vastuseks 2009. ja 2010. aasta teabenõuetele väga vähe või üldse mitte mingit teavet Küprosel, Maltalt ja Ühendkuningriigilt.

¹³ Nõukogu dokumendid 10630/1/10 PRESSE 161, lk 33 ja 8302/4/09 COPEN 68, lk 23 — soovitus 20.

3. ÕIGUSNORMIDE MUUDATUSED LIIKMESRIIKIDES PÄRAST 1. APRILLI 2007

Vastused, mille komisjon sai liikmesriikidelt oma teabenõuetele, näitavad, et rakendusseadusi on muutnud 14 liikmesriiki (AT, BG, CZ,¹⁴ EE, FR, HU, IE, LV, LT, PL PT, RO, SK and SI) Komisjon tunnustab ja tervitab asjaolu, et paljudes muudatustes on võetud arvesse nõukogu ja komisjoni soovitusi. Üks liikmesriik (LU) muutis 2010. aastal oma ülevõtva õigusakti üht artiklit ja parlamentaarses menetluses on mitut soovitusi käsitlev seadusandlik ettepanek. Komisjoni talituste töödokumendi VIII osa tabelitest ilmneb, et muudatuste tegemine erineb liikmesriigiti suurel määral ja õigusaktides ei peegeldu mitte kõik soovitusel.

12 liikmesriiki (BE, CY,¹⁵ DK, DE, EL, ES, FI, IT, MT, NL, SE, UK) ei ole teinud oma õigusaktides muudatusi, ehkki eelmistes nõukogu ja komisjoni aruannetes neil seda teha soovitati. See on seda kahetsusväärsem nende liikmesriikide puhul, kelle kohta öeldi komisjoni 2007. aasta aruandes, et nad peavad tegema pingutusi selleks, et olla nõukogu raamotsusega täielikus kooskõlas (CY, DK, IT, MT, NL, UK).

Nende riikide kohta, kes võtsid vastu õigusnormide muudatusi, on käesolevale aruandele lisatud komisjoni talituste töödokumendi I osas esitatud muudatuste lühike kirjeldav analüüs. Liikmesriikide üldine seisukoht on esitatud üksikasjalikult töödokumendi VIII osa tabelites.

Mõned soovitusel nõudsid pigem praktiliste meetmete võtmist kui õigusakte ja komisjon tunnustab liikmesriikide tööd nende EVMi süsteemide ühtlustamisel ning koolituse, teabe ja kontaktisikute pakkumisel. Ometi sõltuvad EVMi järjepidev rakendamine ja selle toimimiseks oluline vastastikune usaldus suurel määral sellest, et seda rakendatakse kooskõlas nõukogu raamotsusega. Iga liikmesriigi praegused puudused ülevõtmisel on esitatud arusaadaval kujul käesolevale aruandele lisatud komisjoni talituste töödokumendis. Komisjon loodab, et see annab liikmesriikidele vahendi EVMi rakendusõigusaktide kooskõlla viimiseks nõukogu raamotsusega.

4. EUROOPA VAHISTAMISMÄÄRUS JA KAHTLUSTATAVATE VÕI SÜÜDISTATAVATE MENETLUSÕIGUSTE SUURENDAMINE KRIMINAALMENETLUSTES

Samal ajal kui komisjon tervitab asjaolu, et EVM on praktikas edukas vastastikuse tunnustamise vahend, on ta teadlik ka EVMi puudustest, eelkõige selle rakendamisel riiklikul tasandil. Komisjon on võtnud vastu Euroopa ja riikide parlamentide esindajaid, advokaate, kodanikke ja kodanikuühiskonna rühmi, kes on juhtinud tähelepanu paljudele probleemidele EVMi toimimises: puudub õigus seaduslikule esindatusele EVMi üleandnud riigis üleandmismenetluse ajal täideviivas riigis; mõnede liikmesriikide kinnipidamistingimused koos üleantud isikute mõnikord pikaleveniva kohtueelse vahi all pidamisega ja proportsionaalsuse kontrolli erinev kohaldamine EVMi üleandvates riikides, mille tulemusel esitatakse üleandmistaotlus suhteliselt väikeste rikkumiste eest, mis tuleb täide viia proportsionaalsuse kontrolli puudumisel täideviivas riigis.

¹⁴ Tšehhis on ettevalmistamisel täiendavad õigusnormide muudatused.

¹⁵ Küprosel 2009. aasta augustis saadud uusima teabe kohaselt on tehtud uue õigusakti ettepanek.

Seoses EVMi toimimisega tõstatatud probleemidega võiks tunduda, et vaatamata asjaolule, et kõigi liikmesriikide õigus ja kriminaalmenetlused peavad vastama Euroopa Inimõiguste Kohtu standarditele, tekib sageli kahtlus, kas standardid on kogu ELis ühesugused. Kuigi üksikisik saab pöörduda Euroopa inimõiguste konventsioonist tulenevate õiguste kaitseks Euroopa Inimõiguste Kohtusse, saab seda teha alles siis, kui väidetav rikkumine on aset leidnud ja kõik siseriiklikud võimalused on ammendatud. See ei ole osutunud tulemuslikuks viisiks tagada, et allakirjutanud täidavad konventsiooni standardeid. Nimetatud olukord on ajendanud komisjoni käimasolevat tööd teekaardi¹⁶ rakendamisel, mille eesmärk on suurendada kahtlustatavate või süüdistatavate isikute menetlusõigusi kriminaalmenetluses Teekaart, mille nõukogu 30. novembril 2009 vastu võttis, tunnistab põhjendust 10, mille kohaselt „on tehtud suuri edusamme politsei- ja õigusalse koostöö raames seoses meetmetega, mis lihtsustavad süüdistuste esitamist. Nüüd on aeg astuda sammenimetatud meetmete ja üksikisiku menetlusõiguste kaitse paremaks tasakaalustamiseks.” Säilitades võimaluse lisada muid õigusi, määratletakse teekaardis kuus prioriteetset meetet:

- õigus suulisele ja kirjalikule tõlkele;
- õigus saada teavet õiguste kohta (õiguste loetelu);
- kohtueelne nõustamine ja õigusabi kohtuprotsessi ajal;
- kinnipeetava õigus suhelda pereliikmete, tööandja ja konsulaarasutustega;
- kaitsetute kahtlusaluste kaitse;
- roheline raamat kohtueelse kinnipidamise kohta.

Esimese meetme, direktiivi õiguse kohta suulisele ja kirjalikule tõlkele kriminaalmenetluses, võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu vastu 2010. aasta oktoobris¹⁷. Teine meede¹⁸ on praegu Euroopa Parlamendis ja nõukogus arutamisel ning ülejäänud meetmete osas toimub komisjonis ettevalmistustegevus. Uurimustes õiguse kohta õigusnõustamisele vaadeldakse tagaotsitavate isikute esindamise probleemi nii täideviivates kui ka vahistamismääruse väljastanud riikides üleandmismenetluse käigus. Direktiivid, mille kohta on juba tehtud ettepanek, sisaldavad artikleid, millega kohaldatakse sõnaselgelt neis sisalduvaid õigusi EVMi juhtumite suhtes. Direktiivis (kriminaalmenetluse käigus teabe saamise õiguse kohta) pakutakse samuti välja õiguste loetelu vorm eelkõige EVMi juhtumiteks.

Mitmes Euroopa Inimõiguste Kohtu otsuses on juhitud tähelepanu mõne ELi vangla puudustele¹⁹. Kohus otsustas, et vastuvõtmatud kinnipidamistingimused (mis peavad vastama minimaalsele raskusastmele) võivad olla vastuolus Euroopa inimõiguste konventsiooni artikliga 3 isegi juhul, kui ei ole tõendeid selle kohta, et tegemist oli kindla kavatsusega kinnipeetavat alandada. On selge, et nõukogu EVMi käsitlev

¹⁶ Nõukogu 30. novembri 2009. aasta resolutsioon (ELT C 295, 4.12.2009, lk 1).

¹⁷ Direktiiv 2010/64/EL (ELT L 280, 26.10.2010).

¹⁸ KOM(2010) 392 lõplik, 20.7.2010.

¹⁹ Vt muuhulgas kohtuotsuseid juhtumites *Peers vs Kreeka* (19. aprill 2001), *Salejmanovic vs Itaalia* (16. juuli 2009), *Orchowski vs Poola* (22. jaanuar 2010).

raamotsus (mille artikli 1 lõikes 3 on sätestatud, et liikmesriigid peavad pidama kinni põhiõigustest ja õiguse üldpõhimõtetest, kaasa arvatud Euroopa inimõiguste konventsiooni artiklist 3) ei kohusta üleandmiseks, kui täideviiv kohtuorgan on, võttes arvesse juhtumi asjaolusid, veendunud, et üleandmise tulemusel rikutaks tagaotsitud isiku põhiõigusi vastuvõetamatute kinnipidamistingimuste kaudu.

Veel üks probleem EVMiga seotud juhtumites on see, et ELi kodanikud, kes ei ela selles liikmesriigis, kus neid süüteo toimepanekus kahtlustatakse, peetakse kohtueelselt kinni eelkõige nende riigist põgenemise ohu või piisavate sidemete puudumise tõttu asjaomasel liikmesriigis. 23. oktoobril 2009 võttis nõukogu vastu raamotsuse 2009/829/JSK²⁰ Euroopa Liidu liikmesriikides vastastikuse tunnustamise põhimõtte kohaldamise kohta järelevalvemeetmete rakendamise otsuste kui kohtueelse kinnipidamisega seotud alternatiivse võimaluse suhtes²¹. Nõukogu raamotsusega võeti kasutusele võimalus viia vabadusekaotuseta järelevalvemeede üle liikmesriigist, kus mitteresidenti kahtlustatakse süüteo sooritamises, liikmesriiki, kus ta elab. See võimaldab kohaldada kahtlusaluse suhtes järelevalvemeedet talle tavapärasel keskkonnas kuni kohtuni võõrliikmesriigis.

5. PROPORTSIONAALSUSKÜSIMUS

Usaldust EVMi kohaldamise suhtes on õnestanud EVMi sagedane väljastamine väga tühiste süütegude eest tagaotsitavate isikute väljanõudmiseks. Seoses sellega näitavad liikmesriikide hindamiste järeldustest²² tekkivad arutelud nõukogus, et liikmesriigid on üldiselt nõus, et proportsionaalsuse kontroll on vajalik vältimaks EVMide väljastamist süütegude eest, mis, kuuludes küll nõukogu EVMi käsitleva raamotsuse artikli 2 lõike 1²³ reguleerimisalasse, ei ole piisavalt rasked õigustamiseks meetmeid ja koostööd, mida EVMi täitmine nõuab. Enne EVMi väljastamist tuleks kaaluda mitut aspekti, sealhulgas süüteo raskust, süüteo eest ettenähtud vabaduskaotuse pikkust, alternatiivse lahenduse olemasolu, mis oleks vähem koormav nii tagaotsitava isiku kui ka täideviiva ametiasutuse jaoks, ning EVMi täitmise tulu/kulu analüüsi. Kui EVMi väljastatakse juhtudel, mille puhul (kohtueelne) kinnipidamine ei oleks muidu asjakohane, on sellel ebaproportsionaalne mõju tagaotsitavate isikute isikupuutumatusel ja liikumisvabadusele. Peale selle võib selliste taotluste rohkus olla täideviiva liikmesriigi jaoks kulukas. See võib põhjustada olukorra, kus täideviivad kohtuorganid (vastandina väljastavatele ametiasutustele) tunnevad vajadust kohaldada proportsionaalsuskontrolli, tekitades niimoodi aluse keeldumiseks, mis ei ole ei kooskõlas nõukogu raamotsuse ega vastastikuse tunnustamisega, millel meede põhineb.

Nõukogu kaasas vastastikuste hindamiste neljanda vooru lõpparuandes antud soovitude järelemeetmetesse EVMi käsiraamatu paranduse seoses proportsionaalsuse

²⁰ ELT L 294, 11.11.2009, lk 20.

²¹ Rakendamiskuupäev 1. detsember 2012.

²² Nõukogu dokumendid 8302/4/09 COPEN 68, 7361/10 COPEN 59, 8465/2/10 COPEN 95, 10630/1/10 PRESSE 161 lk 33.

²³ Artikli 2 lõige 1: Euroopa vahistamismääruse võib teha selliste tegude kohta, mida vahistamismääruse teinud liikmesriigis karistatakse vabadusekaotusliku karistuse või vabadust piirava julgeolekumeetmega, mille maksimaalne pikkus on vähemalt 12 kuud, või kui karistuse või vabadust piirava julgeolekumeetme kohta on otsus tehtud, peab see olema vähemalt nelja kuu pikkune.

järgimisega²⁴. Nõukogu võttis nimetatud aruande vastu 2010. aasta juunis²⁵. Parandatud käsiraamatus on nüüd loetletud tegurid, mida tuleb EVMi väljastamisel hinnata, ja võimalikud alternatiivid, mida enne EVMi väljastamist kaaluda²⁶. Kui liikmesriigid järgivad parandatud käsiraamatut, pakub see alust teatavaks järjekindluseks proportsionaalsuskontrolli kohaldamise viisis. Komisjon kiidab selle lähenemisviisi heaks ja soovib liikmesriikidel astuda positiivseid samme tagamaks, et praktikud juhinduksid proportsionaalsuskontrolli kohaldamisel parandatud käsiraamatust (ja oma põhikirjalistest sätetest, kui neid on).

Komisjon on seisukohal, et arvestades nõukogu üksmeelt proportsionaalsuskontrolli heade külgede üle ja kuna proportsionaalsuskontrolli mittetegemine õdnestab usaldust EVMi süsteemi vastu, on oluline, et proportsionaalsuskontrolli kohaldaksid kõik liikmesriigid, kaasa arvatud need jurisdiktsioonid, kus kriminaalmenetlus on kohustuslik. Nõukogu raamotsus on vahend, mida liikmesriigid saavad kasutada, kui nad on seisukohal, et isiku kohalolek nende territooriumil on vajalik kohtumenetluse jaoks või vabaduskaotusliku karistuse rakendamiseks. Kokkulepitud käsiraamat annab juhiseid selle vahendi ühtseks rakendamiseks. Nõukogu raamotsuse artikli 2 lõikes 1 on sätestatud, et „Euroopa vahistamismääruse võib teha selliste tegude kohta...”. Käsiraamatus käsitletakse sellesse iseotsustamisalasse jäävaid küsimusi (kaasa arvatud proportsionaalsuskontrolli toimimine) ja lepitakse kokku lahendustes. Et tagada EVMi edasise toimimise jaoks vajalik vastastikune usaldus, peavad kõigi liikmesriikide kohtuorganid pidama kinni iseotsustamisalal saavutatud kokkulepetest.

6. EES OOTAV TÖÖ

Käesolev aruanne on võimalus mõõta EVMi rakendamise ja toimimise hetkeseisu, mis on avatud piiridega Euroopa jaoks vajalik tõhus ja tulemuslik üleandmissüsteem. Aruande jaoks kogutud teave näitab, et samal ajal, kui EVM on liikmesriikide jaoks väga kasulik kuritegevuse vastase võitluse vahend, on nõukogu raamotsuse ülevõtmises ja rakendamises veel paranemisruumi. EVMi süsteemi toimimise puhul peab olema kesksel kohal eelkõige põhiõiguste kaitsmine. Meetmeid on vaja võtta järgmistes valdkondades:

- **Ülevõtmine:** Liikmesriigid peaksid vajaduse korral võtma seadusandlikke meetmeid, et parandada olukorda nendes valdkondades (mida on kirjeldatud üksikasjalikult aruandele lisatud töödokumendi VIII osas), kus asjaomaste riikide rakendusõigusaktid ei ole kooskõlas nõukogu EVMi käsitleva raamotsusega.
- **Põhiõigused:** Tuleb vastu võtta ja rakendada meetmeid, mis tulenevad kahtlustatavate ja süüdistatavate menetlusõiguste laiendamise teekaardist, et tagada põhiõiguste ja -vabaduste kaitse ning parandada vastastikust usaldust, mis on oluline selliste vastastikuse tunnustamise vahendite, nagu nõukogu EVMi käsitlev raamotsus, jätkuvaks toimimiseks.

²⁴ Nõukogu dokument 8436/2/10 COPEN lk 3.

²⁵ Nõukogu dokument 10630/1/10 PRESSE 161.

²⁶ Nõukogu dokumendid 8302/4/09 COPEN 68 lk 15, 7361/10 COPEN 59 lk 4, 8436/2/10 COPEN lk 3.

- **Proportsionaalsus:** Kohtuorganid peaksid kasutama EVMi süsteemi üksnes juhul, kui üleandmistaotlus on proportsionaalne juhtumi kõigi asjaoludega, ja peaksid kohaldama proportsionaalsuskontrolli ühtselt kõigis liikmesriikides. Liikmesriigid peavad astuma samme tagamaks, et praktikud juhinduksid proportsionaalsuskontrolli kohaldamisel parandatud käsiraamatust (ja oma põhikirjalistest sätetest, kui neid on).
- **Koolitus:** 2011. aasta septembriks kavandatavas komisjoni teatises Euroopa õigusosalase koolituse kohta kavatakse käsitleda vajadust erikoolituse järele EVMi rakendamise ning kahtlustatavate ja süüdistatavate menetlusõiguste laiendamise uute meetmete alal nii kohtuorganite kui ka õigusvaldkonna töötajatele. Kohtuorganite töötajate koolitamine on oluline, et tagada ühtsed seisukohad sellistes küsimustes nagu proportsionaalsuskontrolli ühtne kohaldamine kõigis liikmesriikides. Komisjon märgib, et Euroopa kohtute võrk käivitab 2011. aastal uue veebisaidi, mis saab olema kasulik vahend tagamaks, et kohtuorganitele oleks kättesaadav asjakohane teave EVMi kohta.
- **Täiendavate vahendite rakendamine:** Alates 2004. aastast on ära tehtud suur töö EVMi süsteemi probleemide tuvastamisel ja selle täiustamisel. On tehtud neli EVMi toimimist mõjutavat nõukogu raamotsust (mida on kirjeldatud üksikasjalikult komisjoni talituste töödokumendi III osas). Need meetmed on mõeldud karistuste ülekandmise, tagaseljaotsuste, kohtualluvuskonfliktide ja järelevalvekorralduste tunnustamise probleemide lahendamiseks. Nende kiire rakendamine liikmesriikides lähitulevikus võib veelgi parandada EVMi praktilist toimimist.
- **Statistika:** Praegu on meie käsutuses mitme aasta statistilised andmed, mis põhinevad küsimustikul, mille koostas 2005. aasta aprillis nõukogu kriminaalküsimustes tehtava koostöö tööühm²⁷. Praeguseks on küsimustiku vastused võrreldud ja avaldatud 2005.–2009. aasta eest²⁸ (vt käesoleva aruande I lisa ja komisjoni talituste töödokumendi IX osa). Ometi on analüüsiks saadaolevatel statistilistel andmetel märkimisväärseid puudusi. Sellel on mitu põhjust. Mitte kõik liikmesriigid ei ole esitanud andmeid süstemaatiliselt ja liikmesriigid ei kasuta ühtset statistilist vahendit. Pealegi võib nõukogu igaaastase küsimustiku vastustes leida erinevaid tõlgendusi. Samuti on tõendeid selle kohta, et Eurojusti ei ole alati teavitatud nõukogu raamotsuses ettenähtud ajapiirangute rikkumisest, vaatamata artiklis 17 sätestatud aruandluskohustusele (vt komisjoni talituste töödokumendi V osa). Komisjon soovib liikmesriikidel oma aruandluskohustust täita. Igakülgne statistika on oluline nii EVMi heade kui ka halbade külgede õiglaseks hindamiseks. On oluline, et liikmesriigid, eriti need, kes ei ole seda seni teinud, esitaksid täielikud statistilised andmed. Komisjon teeb kõik vajalikud jõupingutused EVMi käsitleva küsimustiku puuduste kõrvaldamiseks ja uurib võimalusi statistiliste andmete kogumise meetodika parandamiseks.

²⁷ Nõukogu dokument 8111/05 COPEN 75.

²⁸ Nõukogu dokumendid 9005/5/06 COPEN 52, 11371/5/07 COPEN 106, 10330/2/08 COPEN 116, 9743/4/09 COPEN 87, 7551/7/10 COPEN 64.

Komisjon, tunnistades nii EVMi edu kui ka veel esinevaid puudusi, tervitab süsteemi täiustamiseks tehtavat tööd. EVM on uuenduslik ja dünaamiline vahend. Alates selle jõustumisest 2004. aastal on see olnud kohtuorganite jaoks käepärane ja tõhus vahend tagamaks, et rikkujad ei saaks kohtust kõrvale hoida sõltumata sellest, kus nad ka Euroopa Liidus ei viibiks. Kuid selle süsteemi toimimine nõuab jätkuvat kontrolli. Komisjon jätkab kõnealuse vahendi toimimise seiret seoses käesolevas aruandes käsitletud probleemidega, ja kaalub kõiki võimalusi, kaasa arvatud õigusaktid, võttes arvesse järjest lisanduvaid kogemusi ning Lissaboni lepinguga loodud (tekkinud) uut konteksti.

ILISA — STATISTILISED ANDMED EUROOPA VAHISTAMISMÄÄRUSE KOHTA

(nõukogu dokumentides COPEN 52 REV 59005/5/06, COPEN 106 REV 511371/5/07, COPEN 116 REV 210330/2/08, COPEN 87 REV 49734/4/09 ja COPEN 64 REV 47551/7/10 esitatud andmete alusel)

Keskmine üleandmismenetlustele kulunud aeg

Juhtudel, kui isikud nõustusid üleandmisega (ajavahemik tagaotsitava vahistamisest kuni üleandmisotsuse tegemiseni), oli keskmine üleandmise aeg:

2005: 14,7 päeva. **2006:** 14,2 päeva. **2007:** 17,1 päeva. **2008:** 16,5 päeva. **2009:** 16 päeva.

Juhtudel, kui isikud ei nõustunud üleandmisega (ajavahemik tagaotsitava vahistamisest kuni üleandmisotsuse tegemiseni), oli keskmine üleandmise aeg:

2005: 47,2 päeva. **2006:** 51 päeva. **2007:** 42,8 päeva. **2008:** 51,7 päeva. **2009:** 48,6 päeva.

„Nõusolekuga” üleandmiste osatähtsus

Üleandmisega nõustunud üleantuid oli:

2005: 51 %. **2006:** 53 %. **2007:** 55 %. **2008:** 62 %. **2009:** 54 %.

Euroopa vahistamismäärused liikmesriikides — Väljastatud Euroopa vahistamismääruste („väljastatud”) ja tagaotsitavate tegeliku üleandmisega lõppenud Euroopa vahistamismääruste („täidetud”) arv aastatel 2005–2009

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	KOKKU
<i>2005 väljastatud</i>			4	64		38	38	519	1914	29	121	44	44	500	42	42	1	373	975	1448	200		81	56	86	144	131	6894
<i>2005 täidetud</i>			0	19		10	12	54	162	6	57	3	10	69	24	23	0	30	73	112	38		10	14	37	10	63	836
<i>2006 väljastatud</i>			168	52		42	53	450	1552	43		20	65	538	35	115	4	325	391	2421	102		67	111	69	137	129	6889
<i>2006 täidetud</i>			125	19		15	4	62	237	20		2	14	57	22	55	3	47	67	235	52		14	23	37	27	86	1223
<i>2007 väljastatud</i>			435		1785	31	83	588	1028	35		20	97	316	44	373	3	403	495	3473	117	856	54	208	84	170	185	10883
<i>2007 täidetud</i>			66		506	14	16	59	345	14		4	16	60	15	84	1	17	47	434	45	235	8	71	43	22	99	2221
<i>2008 väljastatud</i>			494	52	2149	46	119	623	1184	40		16	140	348	40	975	2		461	4829		2000	39	342	107	190		14196
<i>2008 täidetud</i>			141	26	624	22	10	93	400	13		3	22	68	22	205	1		28	617		448	11	81	44	40		2919
<i>2009 väljastatud</i>	508		439	96	2433	46	116	489	1240	33		17	171	354	46	1038	7	530	292	4844	104	1900	27	485	129	263	220	15827
<i>2009 täidetud</i>	73		67	51	777	21	19	99	420	16		3	40	84	26	149	2	0	37	1367	63	877	6	79	47	28	80	4431